รายงานการติดตามประเมินผลของภาคประชาชน องค์กร ชุมชน

โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ)

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

คณะกรรมการติดตามประเมินผล

คำนำ

รายงานการติดตามและประเมินผลโครงการเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ของตำบลบางขัน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการนวดแผนไทย ตลอดจนดูแลส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

การติดตามประเมินผลในครั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผ่านการลงพื้นที่สังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ปราชญ์ชุมชนผู้ถอดถอดองค์ความรู้ และการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงผลการปฏิบัติงานจริง ความคุ้มค่าของงบประมาณ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับอย่างแท้จริง

คณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ ขอขอบคุณผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญา ปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) และประชาชนชาวตำบลบางขันทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและดำเนินกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในการนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนา และวางแผนการดำเนินงานโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

คณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการ

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
คำนำ		ก
สารบัญ		ข
ส่วนที่ ๑	**ส่วนนำ**.....	๓
	ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ.....	๓
	วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล.....	๔
	ตัวชี้วัดความสำเร็จของการติดตามและประเมินผล.....	๔
	การวิเคราะห์ความพึงพอใจ.....	๔
ส่วนที่ ๒	**วิธีการติดตามและประเมินผล**.....	๕
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๕
	เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล.....	๖
	การเก็บรวมรวมข้อมูล.....	๖
	การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล.....	๖
ส่วนที่ ๓	**ผลการติดตามและประเมินผลโครงการ**.....	๗
	ผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัด.....	๗
	การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม.....	๘
	การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขัน.....	๑๐
ส่วนที่ ๔	**สรุปผลการดำเนินการ**.....	๑๓
	สรุปผล อภิปรายผล ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และผลการแก้ไขปัญหา.....	๑๓
	สรุปผลการประเมินในภาพรวม.....	๑๔
	อภิปรายผลการดำเนินงาน.....	๑๔
ส่วนที่ ๕	**ภาคผนวก**.....	๒๐

ส่วนที่ ๑
บทนำ

โครงการ: โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ)
หน่วยงานที่รับผิดชอบ: องค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน
ผู้รับผิดชอบการประเมิน: คณะกรรมการติดตามประเมินผลโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ)

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลบางขัน ประชาชนในตำบลบางขันเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (๘) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวดที่ ๒ (๑๑) และคำแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน แถลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔ นโยบายด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ (๒) ดำเนินการจัดให้มีการอนุรักษ์บำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของตำบลบางขัน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต เป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงจนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิติที่ถ่ายทอดสืบ ต่อกันมา

ปราชญ์ชาวบ้าน/ปราชญ์ชุมชน หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน และนำภูมิปัญญามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนประสบผลสำเร็จสามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน ได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยในการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลบางขันสอดคล้องตามบริบทท้องถิ่นในด้านแพทย์แผนไทย

การอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการส่งเสริมให้ปราญชาวบ้าน หรือปราชญ์ชุมชนได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่คนมีภูมิปัญญาโดยการพัฒนาตนเองในการเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาภูมิปัญญาของตนเอง เพื่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สืบอยู่ต่อไปในอนาคต การนำไปต่อยอดเป็นอาชีพ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการส่งเสริมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาของปราชญ์ชุมชนให้คงอยู่สืบไป และเป็นการเสริมสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัว จึงได้จัดโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราญ์ชุมชน (ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) ขึ้น

ตามที่หน่วยงานได้อนุมัติโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญา ปราชญ์ชุมชน (กิจกรรมนวดแผนไทย) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ ได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานติดตามการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบ ความคุ้มค่าและวัตถุประสงค์ของโครงการ

๒. วัตถุประสงค์การติดตามประเมินผล

๒.๑ เพื่อประเมินความก้าวหน้าและผลสำเร็จของการดำเนินโครงการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด

๒.๒ เพื่อสำรวจความพึงพอใจของประชาชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๒.๓ เพื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต

๓. ตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล (ตามตัวชี้วัดโครงการ)

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (Quantitative Indicators)

รายการตัวชี้วัด	เป้าหมายตามแผน	ผลการดำเนินจริง	ร้อยละผลสำเร็จ (เปอร์เซ็นต์)
๑. ประชาชนผู้เข้าร่วมอบรม	๑๐ คน	๑๑ คน	๑๐๐
๒. ประชาชน/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	๑๐๐ คน	๑๐๐ คน	๑๐๐
๓. ปราชญ์ชุมชน/วิทยากรนวดแผนไทย	๒ คน	๒ คน	๑๐๐
๔. จำนวนชั่วโมงที่จัดการอบรม	๓๕ ชั่วโมง	๓๕ ชั่วโมง	๑๐๐
๕. จำนวนครั้ง/ชั่วโมงที่บริการ	๑๐๐ ครั้ง	๑๐๐ ครั้ง	๑๐๐
๖. การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ	๑๙,๐๐๐.- บาท	๑๙,๐๐๐.- บาท	๑๐๐

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (Qualitative Indicators)

๓.๒.๑ ความรู้และทักษะที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนวดแผนไทยเบื้องต้น และสามารถนำไปดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้

๓.๒.๓ การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชุมชนและการยอมรับในภูมิปัญญานวดแผนไทยของตำบลบางขัน

๔. การวิเคราะห์ความพึงพอใจ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนในตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญา ปราชญ์ชุมชน สรุปจากการประเมินผลจากผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน ๑๑ ชุด และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า จำนวน ๑๐๐ ชุด

ส่วนที่ ๒
วิธีการติดตามและประเมินผล

๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมหลักสูตรนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ คือ ประชาชนตำบลบางขัน จำนวน ๑๑ คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า ๑๐๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ เปอร์เซ็นต์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๑ คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า ๑๐๐ คน

๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในติดตามและประเมินผล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ เปอร์เซ็นต์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๑๑ คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า ๑๐๐ คน

โดยวิธีคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญพบหรือไม่เฉพาะเจาะจงจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนทั้งหมด ๑๑ คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า ๑๐๐ คน

เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คุ้มค่า มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนั้น ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ จึงได้ทำการติดตามและประเมินผลโครงการโดยได้ดำเนินการสุ่มสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้เจ้าหน้าที่แจกแบบสอบถามที่กำหนดไว้ ประกอบกับการสัมภาษณ์และการสังเกตเพิ่มเติม เพื่อนำมาประมวลและสรุปผล ในส่วนของคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้มา ปรับปรุงและใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินโครงการ โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ ๒ ประเมินความพึงพอใจการดำเนินโครงการ
ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงาน
เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีระดับคะแนน ดังนี้

มีความพึงพอใจ มากที่สุด	ระดับคะแนน เท่ากับ ๕
มีความพึงพอใจ มาก	ระดับคะแนน เท่ากับ ๔
มีความพึงพอใจ ปานกลาง	ระดับคะแนน เท่ากับ ๓
มีความพึงพอใจ น้อย	ระดับคะแนน เท่ากับ ๒
มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด	ระดับคะแนน เท่ากับ ๑

นำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยคะแนนเฉลี่ยนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑ – ๕.๐๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑ – ๔.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑ – ๓.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑ – ๒.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๕๐	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมอบรมโครงการส่งเสริมอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) จำนวน ๑๑ ชุด และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า จำนวน ๑๐๐ ชุด

๒.๔ การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของข้อมูล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจในของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ ๓
ผลการติดตามและประเมินผลโครงการ

ผลการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญา ปราชญ์ชุมชน (ด้านการแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) หมายถึง ข้อสรุปเชิงประเมินและภาพรวมผลลัพธ์ที่ได้จากการลงพื้นที่ตรวจสอบ เก็บรวบรวมข้อมูล และวัดผลการดำเนินงานจริง ของโครงการดังกล่าว โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อสะท้อนว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ คุ้มค่าเงินงบประมาณ และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่มากน้อยเพียงใด

๓.๑ ผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัด ตามตัวชี้วัดโครงการ

๓.๑.๒ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (Quantitative Indicators)

รายการตัวชี้วัด	เป้าหมายตามแผน	ผลการดำเนินจริง	ร้อยละผลสำเร็จ (เปอร์เซ็นต์)
๑. ประชาชนผู้เข้าร่วมอบรม	๑๐ คน	๑๑ คน	๑๐๐
๒. ประชาชน/ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	๑๐๐ คน	๑๐๐ คน	๑๐๐
๓. วิทยากรนวดแผนไทย	๒ คน	๒ คน	๑๐๐
๔. จำนวนชั่วโมงที่จัดการอบรม	๓๕ ชั่วโมง	๓๕ ชั่วโมง	๑๐๐
๕. จำนวนครั้ง/ชั่วโมงที่บริการ	๑๐๐ ครั้ง	๑๐๐ ครั้ง	๑๐๐
๖. การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ	๑๙,๐๐๐.- บาท	๑๙,๐๐๐.- บาท	๑๐๐

๓.๒.๓ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (Qualitative Indicators)

๑) ความรู้และทักษะที่ได้รับ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนวดแผนไทยเบื้องต้น และสามารถนำไปดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้

๒) การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการถอดองค์ความรู้จากปราชญ์ชุมชนและการยอมรับในภูมิปัญญานวดแผนไทยของตำบลบางขัน

๓.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรม

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน สรุปจากการประเมินผลจากผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน ๑๑ ชุด ประกอบด้วยข้อมูล ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก

ตาราง ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๑	๙.๐๙
๑.๒ หญิง	๑๐	๙๐.๙๑
รวม	๑๑	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๒.๑ อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๒	๑๘.๑๘
๒.๒ อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓	๒๗.๒๗
๒.๓ มากกว่า ๕๐ ปี	๖	๕๔.๕๕
รวม	๑๑	๑๐๐.๐๐
ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	๕๐ (ปี)	
อายุต่ำสุด	๓๒ (ปี)	
อายุสูงสุด	๖๗ (ปี)	

ตาราง ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๓. ระดับการศึกษา		
๓.๑ ประถมศึกษา	๓	๒๗.๒๗
๓.๒ มัธยมศึกษาตอนต้น	๖	๕๔.๕๕
๓.๓ มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	๒	๑๘.๑๘
รวม	๑๑	๑๐๐.๐๐
๔. อาชีพหลัก		
๔.๑ เกษตรกร	๘	๗๒.๗๓
๔.๒ รับจ้างทั่วไป	๒	๑๘.๑๘
๔.๓ อื่นๆ (ช่างตัดผม)	๑	๙.๐๙
รวม	๑๑	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๑ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๙๐.๙๑) และเพศชาย (ร้อยละ ๙.๐๙) โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี (ร้อยละ ๕๔.๕๕) รองลงมา อายุ ๔๑-๕๐ ปี (ร้อยละ ๒๗.๒๗) ผู้เข้าร่วมอายุต่ำสุด ๓๒ ปี อายุสูงสุด ๖๗ ปี อายุเฉลี่ย ๕๐ ปี ระดับการศึกษาเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๕๔.๕๕) รองลงมาเป็น ประถมศึกษา (ร้อยละ ๒๗.๒๗) ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก เป็นเกษตรกร (ร้อยละ ๗๒.๗๓)

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ประกอบด้วย ๑. กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ๒. การอำนวยความสะดวก ๓. คุณภาพของการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ๔. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของโครงการฯ ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม

รายการประเมิน	$\overline{X}$	ระดับความพึงพอใจ
๑. กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ		
๑.๑ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	๔.๕๕	ความพึงพอใจมากที่สุด
๑.๒ ความเหมาะสมของสถานที่	๔.๕๕	ความพึงพอใจมากที่สุด
๑.๓ ความเหมาะสมของระยะเวลา	๔.๓๖	ความพึงพอใจมาก
๑.๔ การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม	๔.๖๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๒. การอำนวยความสะดวก		
๒.๑ โสตทัศนูปกรณ์	๔.๒๗	ความพึงพอใจมาก
๒.๒ เจ้าหน้าที่สนับสนุน	๔.๖๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๒.๓ อาหาร เครื่องดื่มและสถานที่	๔.๖๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓. คุณภาพของการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม		
๓.๑ กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร	๔.๗๓	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓.๒ กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด	๔.๖๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓.๓ กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ	๔.๖๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓.๔ ท่านได้รับความรู้จากกิจกรรมอบรมหลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ๓๐ ชั่วโมง	๔.๘๒	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓.๕ ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จาการอบรมมาใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้	๔.๕๕	ความพึงพอใจมากที่สุด
๔. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของโครงการฯ	๔.๗๓	ความพึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง ๒ พบว่า เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ การอำนวยความสะดวก คุณภาพของการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ความพึงพอใจต่อภาพรวมของโครงการฯ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ ดังนี้

๑. กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ

๑.๑ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๕๕)

๑.๒ ความเหมาะสมของสถานที่ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๕๕)

๑.๓ ความเหมาะสมของระยะเวลา มีความพึงพอใจระดับมาก (ค่าเฉลี่ย ๔.๓๖)

๑.๔ การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๔)

๒. การอำนวยความสะดวก

๒.๑ โสตทัศนูปกรณ์ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๒๗)

๒.๒ เจ้าหน้าที่สนับสนุน มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๔)

๒.๓ อาหาร เครื่องดื่มและสถานที่ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๔)

๓. คุณภาพของการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม

๓.๑ กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๓)

๓.๒ กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๔)

๓.๓ กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๔)

๓.๔ ท่านได้รับความรู้จากกิจกรรมอบรมหลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ๓๐ ชั่วโมง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๒)

๔. ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของโครงการฯ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๓)

๓.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขัน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน สรุปจากการประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการนวดฝ่าเท้า จำนวน ๑๐๐ ชุด ประกอบด้วยข้อมูล ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก

ตาราง ๓ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๒๐	๒๐.๐๐
๑.๒ หญิง	๘๐	๘๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
๒. อายุ		
๒.๑ อายุ ๓๑-๔๐ ปี	๒๒	๒๒.๐๐
๒.๒ อายุ ๔๑-๕๐ ปี	๓๘	๓๘.๐๐
๒.๓ มากกว่า ๕๐ ปี	๔๐	๔๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	๔๙ (ปี)	
อายุต่ำสุด	๓๒ (ปี)	
อายุสูงสุด	๖๕ (ปี)	

ตาราง ๓ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/แบบประเมิน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๓. ระดับการศึกษา		
๓.๑ ประถมศึกษา	๒๙	๒๙.๐๐
๓.๒ มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๑	๕๑.๐๐
๓.๓ มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า	๒๐	๒๐.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐.๐๐
๔. อาชีพหลัก		
๔.๑ เกษตรกร	๗๕	๗๕.๐๐
๔.๒ รับจ้างทั่วไป	๒๒	๒๒.๐๐
๔.๓ อื่นๆ (ช่างทำเล็บ)	๓	๓.๐๐
รวม	๑๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตาราง ๓ พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๗๐.๐๐) และเพศชาย (ร้อยละ ๒๐.๐๐) โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า ๕๐ ปี (ร้อยละ ๔๐.๐๐) รองลงมา อายุ ๔๑-๕๐ ปี (ร้อยละ ๓๘.๐๐) ผู้เข้าร่วมอายุต่ำสุด ๓๒ ปี อายุสูงสุด ๖๕ ปี อายุเฉลี่ย ๔๙ ปี ระดับการศึกษาเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ ๕๑.๐๐) รองลงมาเป็น ประถมศึกษา (ร้อยละ ๒๙.๐๐) ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก เป็นเกษตรกร (ร้อยละ ๗๕.๐๐)

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ประกอบด้วย ๑. กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ๒. ด้านผู้ให้บริการนวด ๓. ด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม ๔. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน) ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม

รายการประเมิน	$\overline{X}$	ระดับความพึงพอใจ
๑. กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ		
๑.๑ การประชาสัมพันธ์และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของโครงการมีความชัดเจนและทั่วถึง	๔.๗๔	ความพึงพอใจมากที่สุด
๑.๒ ความเหมาะสมของวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม	๔.๗๙	ความพึงพอใจมากที่สุด
๒. ด้านผู้ให้บริการนวด		
๒.๑ ความสะอาด สุขอนามัย ของสถานที่ เตียง/เบาะนวด และอุปกรณ์	๔.๗๖	ความพึงพอใจมากที่สุด
๒.๒ ความเหมาะสมของการแต่งกายผู้ให้บริการ	๔.๗๐	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓. ด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม		
๓.๑ ความสะอาด สุขอนามัย ของสถานที่ เตียง/เบาะนวด และอุปกรณ์	๔.๖๗	ความพึงพอใจมากที่สุด
๓.๒ ความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ (เช่น ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดสมุนไพร)	๔.๗๐	ความพึงพอใจมากที่สุด
๔. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน)		
๔.๑ ความรู้/บริการที่ได้รับช่วยผ่อนคลาย อาการปวดเมื่อย หรือส่งเสริมสุขภาพดีขึ้น	๔.๘๓	ความพึงพอใจมากที่สุด
๔.๒ เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญานวดแผนไทย	๔.๗๖	ความพึงพอใจมากที่สุด
๔.๓ สามารถนำความรู้หรือเทคนิคที่ได้รับไปปรับใช้ในการดูแลตนเอง/ครอบครัวได้	๔.๗๖	ความพึงพอใจมากที่สุด
๔.๔ ความพึงพอใจของท่านต่อการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ	๔.๘๔	ความพึงพอใจมากที่สุด

จากตาราง ๔ พบว่า เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านผู้ให้บริการนวด ด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจ ดังนี้

๑. กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ

๑.๑ การประชาสัมพันธ์และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของโครงการมีความชัดเจนและทั่วถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๔)

๑.๒ ความเหมาะสมของวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๙)

๒. ด้านผู้ให้บริการนวด

๒.๑ ความอัธยาศัยดี สุภาพ และการดูแลใส่ใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๖)

๒.๒ ความเหมาะสมของการแต่งกายผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๐)

๓. ด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม

๓.๑ ความสะอาด สุขอนามัย ของสถานที่ เตียง/เบาะนวด และอุปกรณ์ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๖๗)

๓.๒ ความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ (เช่น ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดสมุนไพร) มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๐)

๔. ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน)

๔.๑ ความรู้/บริการที่ได้รับช่วยผ่อนคลาย อาการปวดเมื่อย หรือส่งเสริมสุขภาพดีขึ้นมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๓)

๔.๒ เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญานวดแผนไทย มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๖)

๔.๓ สามารถนำความรู้หรือเทคนิคที่ได้รับไปปรับใช้ในการดูแลตนเอง/ครอบครัวได้ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๗๖)

๔.๔ ความพึงพอใจของท่านต่อการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย ๔.๘๔)

ส่วนที่ ๔
สรุปผล อภิปรายผล
ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และผลการแก้ไขปัญหา

๔.๑ สรุปผลการประเมินในภาพรวม

๔.๑.๑ ผลลัพธ์ของโครงการ

กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๑๐๐ (ประชาชนในตำบลบางขัน เป้าหมายจำนวน ๑๐ คน เข้าร่วมกิจกรรม ๑๑ คน)

กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๑๐๐ (ประชากรเป้าหมายที่เข้าร่วม ๑๐ คน มีคนเข้าร่วม ๑๑ คน

ความพึงพอใจต่อกิจกรรมอบรมหลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ๓๐ ชั่วโมง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ๔.๘๒ โดยผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) จำนวน ๑๑ คน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดต่อ คุณภาพการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้จากกิจกรรมอบรมหลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ๓๐ ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ย ๔.๘๒ รองลงมาเป็น กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร และภาพรวมของโครงการฯ มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๓ กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม การอำนวยความสะดวก เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาหาร เครื่องดื่มและสถานที่ คุณภาพการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๔ กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ และความเหมาะสมของสถานที่ คุณภาพการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้จาการอบรมมาใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๕ และมีระดับความพึงพอใจมากต่อกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ความเหมาะสมของระยะเวลา ค่าเฉลี่ย ๔.๓๖ สำหรับการอำนวยความสะดวก โสตทัศนูปกรณ์ มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๗ ตามลำดับ

๔.๑.๒ ผลลัพธ์ของโครงการ

กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๑๐๐ (ประชาชนในตำบลบางขัน เป้าหมายจำนวน ๑๐๐ คน เข้าร่วมกิจกรรม ๑๐๐ คน)

กลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ ๑๐๐ (ประชากรเป้าหมายที่เข้าร่วม ๑๐๐ คน มีคนเข้าร่วม ๑๐๐ คน

ความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ๔.๘๔ โดยประชาชนชาวตำบลบางขัน จำนวน ๑๐๐ คน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุดต่อด้านประโยชน์และการนำไปใช้ การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ รองลงมาเป็นความรู้/บริการที่ได้รับช่วยผ่อนคลาย อาการปวดเมื่อย หรือส่งเสริมสุขภาพดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย ๔.๘๓,กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ความเหมาะสมของวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๙ สำหรับด้านผู้ให้บริการนวด ความอัธยาศัยดี สุภาพ และการดูแลใส่ใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม และด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน) ทำให้เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญานวดแผนไทย สามารถนำความรู้หรือเทคนิคที่ได้รับไปปรับใช้ในการดูแลตนเอง/ครอบครัวได้ โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๗๖ กระบวนการขั้นตอนการให้บริการ การประชาสัมพันธ์และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของโครงการมีความชัดเจนและทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๔ ด้านผู้ให้บริการนวด ด้านการ

อำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม ความเหมาะสมของการแต่งกายผู้บริการ ความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ (เช่น ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดสมุนไพร) มีค่าเฉลี่ย ๔.๗๐ และด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อมในเรื่องความสะอาด สุขอนามัย ของสถานที่ เตียง/เบาะนวด และอุปกรณ์ มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๗ ตามลำดับ

๔.๒ อภิปรายผลการดำเนินงาน

๔.๒.๑ กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร

กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพรที่ปลอดสารพิษนำมาใช้ในกิจกรรม จากโครงการ ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร ๒๕๖๘ ที่ตั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองเสาเหนือ ตำบลบางขัน อำเภอบางขัน เป็นการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร ให้มีปริมาณเพียงพอต่อการผลิตลูกประคบ ทำให้ตัวแทนประชาชนตำบลบางขันจำนวน ๑๑ คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพรสำหรับการทำลูกประคบ และผลิตลูกประคบ เพื่อใช้ในการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ

๑) กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพรเป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันด้านต่างๆ ดังนี้

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชนิด คุณประโยชน์ และวิธีการใช้สมุนไพรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตลูกประคบสมุนไพร

เพื่อส่งเสริมการปลูกและใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในท้องถิ่น โดยเน้นสมุนไพรที่ปลอดภัยและปราศจากสารเคมีตกค้าง เพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตลูกประคบ

เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกและพัฒนาพืชสมุนไพรให้มีปริมาณเพียงพอและต่อเนื่องต่อความต้องการใช้ในการผลิตลูกประคบสมุนไพร

เพื่อให้ตัวแทนประชาชนตำบลบางขัน จำนวน ๑๑ คน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการผลิตลูกประคบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้อย่างเหมาะสม

เพื่อส่งเสริมการนำลูกประคบสมุนไพรไปใช้ในการดูแลสุขภาพ เช่น การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ และส่งเสริมการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสมุนไพรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

เพื่อส่งเสริมการต่อยอดสมุนไพรในท้องถิ่นไปสู่การผลิตน้ำมันนวดสมุนไพร และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพอื่นๆ ในอนาคต

๒) การส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขัน กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร เป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านความรู้ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับชนิดของสมุนไพร คุณประโยชน์ การเตรียมวัตถุดิบ และขั้นตอนการผลิตลูกประคบสมุนไพรอย่างเหมาะสม

ด้านทักษะอาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะในการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ สามารถนำไปใช้ในครัวเรือนหรือพัฒนาเป็นอาชีพเสริมได้

ด้านสุขภาพ ส่งเสริมการนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและการนวดเพื่อสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร โดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน

ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นต่อไป

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร

ด้านการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น สนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรที่ปลูกในพื้นที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

๓) ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากกิจกรรม

ปริมาณสมุนไพรยังไม่เพียงพอต่อการผลิต เนื่องจากการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ยังมีจำนวนจำกัดและไม่สามารถจัดหาวัตถุดิบได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ความหลากหลายของสมุนไพรที่ใช้ในการผลิตยังมีจำกัด ทำให้ต้องมีการวางแผนส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่จำเป็นต่อการผลิตลูกประคบเพิ่มเติม และมีการใช้สมุนไพรที่ปลูกในตำบลบางขันเข้ามาร่วมในการผลิตสมุนไพรลูกประคบเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการนวดฝ่าเท้า

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังประชาชนกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

๔) ผลการแก้ไขปัญหา

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่จำเป็นต่อการผลิตลูกประคบเพิ่มเติม และมีการใช้สมุนไพรที่ปลูกในตำบลบางขันเข้ามาร่วมในการผลิตสมุนไพรลูกประคบ เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการนวดฝ่าเท้า

การนำสมุนไพรไปต่อยอดเป็นน้ำมันนวดสมุนไพร เนื่องจากสมุนไพรที่ใช้ในการทำลูกประคบมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในกิจกรรมการนวดฝ่าเท้า จึงนำไปสู่กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด

การเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนมากขึ้น โดยการจัดทำคู่มือการผลิตลูกประคบสมุนไพร มีการขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังประชาชนกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน

๔.๒.๒ กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด

การผลิตน้ำมันนวด โดยใช้สมุนไพรที่ปลูกภายในตำบลบางขัน อำเภอบางขัน เป็นการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร ให้มีปริมาณเพียงพอต่อการผลิตน้ำมันนวด

๑) กิจกรรมการผลิตนำมันนวดเป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันด้านต่างๆ ดังนี้

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการผลิตน้ำมันนวดจากสมุนไพรที่ปลูกในพื้นที่ตำบลบางขัน อำเภอบางขัน

เพื่อส่งเสริมการนำพืชสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและการผลิตผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร

เพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ตำบลบางขันให้มีปริมาณเพียงพอและต่อเนื่องสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำมันนวด

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรมาประยุกต์ใช้ในการผลิตน้ำมันนวดเพื่อสุขภาพ

เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในท้องถิ่น และสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและชุมชน

เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสมุนไพรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสวนสมุนไพรของชุมชนอย่างยั่งยืน

๒) การส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขัน กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวดเป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านความรู้ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับชนิดของสมุนไพร คุณประโยชน์ การเตรียมวัตถุดิบ และขั้นตอนการผลิตน้ำมันนวดอย่างเหมาะสม

ด้านทักษะอาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะในการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ สามารถนำไปใช้ในครัวเรือนหรือพัฒนาเป็นอาชีพเสริมได้

ด้านสุขภาพ ส่งเสริมการนำสมุนไพรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและการนวดเพื่อสุขภาพ

ด้านเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าพืชสมุนไพร โดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน

ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นต่อไป

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยว การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร

ด้านการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น สนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรที่ปลูกในพื้นที่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

๓) ปัญหา อุปสรรค แนวทางในการแก้ปัญหา

ปริมาณสมุนไพรที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำมันนวดยังไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่องตลอดทั้งปีประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเตรียมสมุนไพรและกระบวนการผลิตน้ำมันนวดที่ถูกต้องการปลูกสมุนไพรในพื้นที่ยังขาดการวางแผนด้านชนิด ปริมาณ และช่วงเวลาการปลูกให้สอดคล้องกับความต้องการใช้วัตถุดิบ มีข้อจำกัดด้านอุปกรณ์และสถานที่สำหรับการผลิต การบรรจุ และการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ การผลิตน้ำมันนวดยังเป็นการดำเนินการในระดับกิจกรรมของชุมชน จึงยังมีข้อจำกัดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนจำกัด ทำให้การถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังประชาชนกลุ่มอื่นยังไม่ทั่วถึง

๔) ผลการแก้ไขปัญหา ปลูกสมุนไพรเพิ่มเพื่อให้เพียงพอต่อการผลิต มีการจัดทำคู่มือการผลิตน้ำมันนวดสมุนไพร เป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจำนวนมากขึ้น

๔.๒.๓ กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ

กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพการผลิตน้ำมันนวด โดยใช้สมุนไพรที่ปลูกภายในตำบลบางขัน อำเภอบางขัน เป็นการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรให้มีปริมาณเพียงพอต่อการผลิตน้ำมันนวด

๑) กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพเป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันด้านต่างๆ ดังนี้

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตำบลบางขันมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม

เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะเบื้องต้นในการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัว

เพื่อส่งเสริมการนำ ลูกประคบและสมุนไพรที่ปลูกในพื้นที่ตำบลบางขัน มาใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพและการนวดเพื่อสุขภาพ

เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสมุนไพรในท้องถิ่นให้เกิดคุณค่าและเพิ่ม

มูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์จากโครงการ ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร

เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการนวดและการใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชน

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสุขภาพ การดูแลตนเอง และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า

๒) การส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขัน กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพเป็นการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นตำบลบางขันในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

ด้านสุขภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น รวมทั้งส่งเสริมการผ่อนคลายและการดูแลสุขภาพด้วยการนวดฝ่าเท้า

ด้านความรู้และทักษะ ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักการนวดฝ่าเท้า จุดกดนวด ข้อควรระวัง และการใช้สมุนไพรหรือลูกประคบประกอบการดูแลสุขภาพอย่างเหมาะสม

ด้านการใช้สมุนไพรในท้องถิ่น ส่งเสริมการนำสมุนไพรที่ปลูกในตำบลบางขันมาใช้ประโยชน์ เช่น การนำสมุนไพรไปผลิตลูกประคบและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ

ด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการนวดและการใช้สมุนไพรจากผู้มีประสบการณ์สู่ประชาชนรุ่นต่อไป

ด้านอาชีพและรายได้ เป็นการสร้างทักษะที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นอาชีพเสริมหรือบริการด้านการนวดเพื่อสุขภาพได้ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่การปลูกสมุนไพร การผลิตลูกประคบ การผลิตน้ำมันนวด จนถึงการนำผลิตภัณฑ์มาใช้ประโยชน์

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสมุนไพรในท้องถิ่น โดยนำผลผลิตจากสวนสมุนไพรมาแปรรูปและต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ

๓) ปัญหา อุปสรรค แนวทางในการแก้ปัญหา

ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับหลักการนวดฝ่าเท้า จุดกดนวดและข้อควรระวังในการนวด ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์แตกต่างกัน ทำให้การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติมีความแตกต่างกัน

แนวทางในการแก้ไขปัญหา จัดทำคู่มือหรือสื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับการนวดฝ่าเท้า จุดที่ควรระวัง วิธีการใช้ลูกประคบและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อให้ประชาชนสามารถทบทวนความรู้ได้ภายหลัง

๔) ผลการแก้ไขปัญหา

คู่มือหรือสื่อการเรียนรู้ ประชาชนสามารถทบทวนความรู้ได้ภายหลัง มีความรู้ความเข้าใจในการนวดฝ่าเท้าเพิ่มมากขึ้น

๔.๖ การทำทะเบียนพืชสมุนไพร

การทำทะเบียนพืชสมุนไพร หมายถึง การดำเนินการรวบรวม สำรวจ จำแนก และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำเป็นทะเบียนหรือฐานข้อมูลที่ระบุข้อมูลสำคัญ เช่น ชื่อท้องถิ่น ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ลักษณะของพืช ส่วนที่ใช้เป็นสมุนไพร สรรพคุณ แหล่งที่พบ และการใช้ประโยชน์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการอนุรักษ์ การเรียนรู้ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย

๑) รายชื่อและสรรพคุณของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ปลูกภายในตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่นำมาใช้ในการผลิตลูกประคบและการผลิตน้ำมันนวด

การทำทะเบียนพืชสมุนไพร หมายถึง การดำเนินการรวบรวม สำรวจ จำแนก และบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำเป็นทะเบียนหรือฐานข้อมูลที่ระบุข้อมูลสำคัญ เช่น ชื่อท้องถิ่น ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ลักษณะของพืช ส่วนที่ใช้เป็นสมุนไพร สรรพคุณ แหล่งที่พบ และการใช้ประโยชน์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการอนุรักษ์ การเรียนรู้ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย รายชื่อและสรรพคุณของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ปลูกภายในตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่นำมาใช้ในการผลิตลูกประคบและการผลิตน้ำมันนวด

พืชสมุนไพรนับเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของชาวตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช การจัดทำทะเบียนพืชสมุนไพรที่ปลูกภายในตำบลบางขัน จึงจัดทำขึ้นด้วยเจตนารมณ์ที่จะรวบรวมและสร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านพืชสมุนไพรในท้องถิ่นให้เป็นระบบและทันสมัย สรุปข้อมูลสำคัญของพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่พบบ่อยและมีการปลูกในครัวเรือนหรือแปลงเกษตรภายในตำบลบางขัน ทั้งในระบุชื่อทางวิทยาศาสตร์ สรรพคุณทางยา การนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจสามารถนำไปใช้เป็นคู่มือในการเรียนรู้ อนุรักษ์ และประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัวได้อย่างถูกต้อง โดยพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ในกิจกรรมการนวดแผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วยสมุนไพร ๗ ชนิดด้วยกัน ดังนี้ ไพล มะกรูด ตะไคร้ มะขาม ขมิ้นชัน ใบส้มปอย และกระดูกไก่ดำ รวมทั้งสรุปข้อมูลสำคัญของพืชสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่พบบ่อยและมีการปลูกในครัวเรือนหรือแปลงเกษตรภายในตำบลบางขัน และได้จัดทำรูปเล่มทะเบียนพืชสมุนไพร ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน ขึ้น

๒) ข้อเสนอแนะ

ควรมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อมูลทะเบียนพืชสมุนไพรอย่าสม่ำเสมอ นำข้อมูลทะเบียนพืชสมุนไพรไปใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

๓) สรุปภาพรวม การจัดทำทะเบียนพืชสมุนไพรช่วยให้มีข้อมูลพืชสมุนไพรในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ การเรียนรู้ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น โดยควรพัฒนาทะเบียนให้เป็น ฐานข้อมูลที่มีการตรวจสอบ ปรับปรุง และเพิ่มเติมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

๔.๗ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร

ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งและพัฒนาขึ้น โดยมีสวนสมุนไพรเป็นพื้นที่รวบรวม อนุรักษ์ และจัดแสดงพืชสมุนไพรที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น พร้อมจัดทำข้อมูลความรู้เกี่ยวกับชนิด ลักษณะ สรรพคุณ และการใช้ประโยชน์ของสมุนไพร เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน และชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสมุนไพรอย่างยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ สามารถสรุปได้ ๕ ด้าน คือ

๑. สวนสมุนไพร มีการรวบรวมและปลูกพืชสมุนไพรอย่างเป็นระบบ

๒. ทะเบียนและฐานข้อมูลสมุนไพร มีข้อมูลชนิด ชื่อท้องถิ่น ชื่อวิทยาศาสตร์ สรรพคุณ และการใช้ประโยชน์

๓. แหล่งเรียนรู้ มีป้ายความรู้ สื่อ หรือกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

๔. การมีส่วนร่วมของชุมชน เปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน ประชาชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

๕. การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์สมุนไพรและการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม

แนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งได้จัดตั้งอยู่ในชุมชนตามท้องถิ่นมีบริบทที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแต่ละแห่งจึงควรมีอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น โดยควรจัดให้มีลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนที่มีข้อมูลต่างๆ ของท้องถิ่นนั้นๆ ไม่ว่าเป็นข้อมูลวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาของท้องถิ่น ข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สถานที่ ต่างๆ ของชุมชน เทคโนโลยีของชาวบ้านที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ มีแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร ดังนี้

๑. พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต ปรับปรุงและจัดภูมิทัศน์สวนสมุนไพรให้มีความเป็นระเบียบ สวยงาม สะอาด และเหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยจัดแบ่งพื้นที่ตามประเภทของพืชสมุนไพร พร้อมจัดทำป้ายชื่อและข้อมูลประจำต้น เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

๒. จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลพืชสมุนไพร จัดทำทะเบียนพืชสมุนไพรอย่างเป็นระบบ โดยระบุชื่อท้องถิ่น ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ลักษณะของพืช ส่วนที่ใช้ สรรพคุณ และการใช้ประโยชน์ รวมทั้งบันทึกภาพถ่ายและข้อมูลการปลูก เพื่อเป็นฐานข้อมูลของชุมชน

๓. พัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้จัดทำสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ป้ายความรู้และ QR Code เชื่อมโยงข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ประชาชน เด็ก เยาวชน และผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ ปราชญ์ชาวบ้าน โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูก ดูแล อนุรักษ์ และถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านสมุนไพร

๕. เชื่อมโยงกับการจัดการศึกษานำสวนสมุนไพรมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน โดยบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้านธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ สุขภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อปท.

๖. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ จัดเส้นทางศึกษาธรรมชาติหรือเส้นทางเรียนรู้ภายในสวน พร้อมจุดสาธิตและจุดกิจกรรม เพื่อให้ประชาชนและผู้มาเยือนสามารถเรียนรู้พืชสมุนไพรจากประสบการณ์จริง

๗. สร้างเครือข่ายความร่วมมือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข การศึกษา เกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา และภาคประชาชน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ สนับสนุนวิทยากร วัสดุ และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

๘. พัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์หรือ QR Code ประจำพืชแต่ละชนิด เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถสแกนและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรได้ รวมทั้งประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ของ อปท.

ผลการแก้ปัญหา การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร

ภาคผนวก

แบบประเมินความพึงพอใจการจัดโครงการส่งเสริมอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน
(ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ)
ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙
ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองเสาเหนือ
จัดโดย : องค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน
****

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย✓หน้าข้อมูลส่วนตัวของท่าน

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ ☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี ☐ ๒๐ - ๓๐ ปี ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี
☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๐ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมต้นศึกษาต้น ☐ มัธยมปลายศึกษาปลาย/เทียบเท่า
☐ ปวส./อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่น ๆ.....

๔. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย ☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานเอกชน ☐ รับราชการ
☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ อื่น ๆ.....

ส่วนที่ ๒ ระดับความพึงพอใจต่อการจัดโครงการฯ

ข้อ	รายการประเมิน	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	พอใช้ (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑.	กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ					
	๑.๑ การประชาสัมพันธ์โครงการฯ					
	๑.๒ ความเหมาะสมของสถานที่					
	๑.๓ ความเหมาะสมของระยะเวลา					
	๑.๔ การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม					
๒.	การอำนวยความสะดวก					
	๒.๑ โสตทัศนูปกรณ์					
	๒.๒ เจ้าหน้าที่สนับสนุน					
	๒.๓ อาหาร เครื่องดื่มและสถานที่					
๓.	คุณภาพการให้บริการ/ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม					
	๓.๑ กิจกรรมการผลิตลูกประคบสมุนไพร					
	๓.๒ กิจกรรมการผลิตน้ำมันนวด					
	๓.๓ กิจกรรมการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ					
	๓.๔ ท่านได้รับความรู้จากกิจกรรมอบรมหลักสูตรการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ ๓๐ ชั่วโมง					
	๓.๕ ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้จาการอบรมมาใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้					
๔.	ความพึงพอใจของท่านต่อภาพรวมของโครงการฯ					

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการส่งเสริม อนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาปราชญ์ชุมชน (ด้านแพทย์แผนไทย การนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ) องค์การบริหารส่วนตำบลบางขัน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

****

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย✓หน้าข้อมูลส่วนตัวของท่าน

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ ☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี ☐ ๒๐ - ๓๐ ปี ☐ ๓๑ - ๔๐ ปี ☐ ๔๑ - ๕๐ ปี ☐ ๕๐ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมต้นศึกษาต้น ☐ มัธยมปลายศึกษาปลาย/เทียบเท่า ☐ ปวส./อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ อื่น ๆ.....

๔. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกร ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ ค้าขาย ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ พนักงานเอกชน ☐ รับราชการ ☐ นักเรียน/นักศึกษา ☐ อื่น ๆ.....

ส่วนที่ ๒ ระดับความพึงพอใจของประชาชนตำบลบางขันต่อการดำเนินโครงการฯ

ข้อ	รายการประเมิน	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	พอใช้ (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑.	ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน					
	๑.๑ การประชาสัมพันธ์และการแจ้งข้อมูลข่าวสารของโครงการมีความชัดเจนและทั่วถึง					
	๑.๒ ความเหมาะสมของวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม					
๒.	ด้านผู้ให้บริการนวด					
	๒.๑ ความอัธยาศัยดี สุภาพ และการดูแลใส่ใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
	๒.๒ ความเหมาะสมของการแต่งกายผู้ให้บริการ					
๓.	ด้านการอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม					
	๓.๑ ความสะอาด สุขอนามัย ของสถานที่ เตียง/เบาะนวด และอุปกรณ์					
	๓.๒ ความพร้อมและความเหมาะสมของอุปกรณ์ (เช่น ลูกประคบสมุนไพร น้ำมันนวดสมุนไพร)					
๔.	ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ (ประโยชน์ต่อสุขภาพและการสืบสาน)					
	๔.๑ ความรู้/บริการที่ได้รับช่วยผ่อนคลาย อาการปวดเมื่อย หรือส่งเสริมสุขภาพดีขึ้น					
	๔.๒ เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ภูมิปัญญานวดแผนไทย					

	๔.๓ สามารถนำความรู้หรือเทคนิคที่ได้รับไปปรับใช้ในการดูแลตนเอง/ครอบครัวได้					
	๔.๔ ความพึงพอใจของท่านต่อการนวดฝ่าเท้าเพื่อสุขภาพ					

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร

สวนสมุนไพร

ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร

น้อยหน่า

กระชาย

ขมิ้นขาว

ขมิ้นชัน

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร (ต่อ)

ว่านหางจระเข้

ว่านกาบหอย

ว่านตีนตะขาบ

ขิง

โหระพา

กะเพรา

เถาคันแดง

เปราะขาว

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร (ต่อ)

เพชรสังฆาต

รางจืด

ตะไคร้หอม

ตะไคร้

เสลดพังพอนตัวเมีย

เสลดพังพอนตัวผู้

หญ้าหนวดแมว

ไพล

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร (ต่อ)

ว่านชักมดลูก

ฟ้าทะลายโจร

ชะพลู

มะเม่า

ข่า

ดาหลา

มะกรูด

พลู

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร (ต่อ)

ไพลดำ

ยี่หร่า

เถาวัลย์เปรียง

เสาวรส

บอระเพ็ด

กระดูกไก่ดำ

อันชัญ

ชุมเห็ดเทศ

ภาพผนวกที่ ๑ ศูนย์การเรียนรู้สมุนไพร ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร (ต่อ)

